

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Prima pars quæsitæ resolvitur, & declaratur, quænam sint causæ, à
quibus provenit diversitas videndi creaturas in Verbo,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

id est ab extrinseco & à posteriori colligeretur destructa) tamen ad illam quidditative cognoscendam, non requiritur quòd in particulari constet, hanc vel illam creaturam esse possibilem (alioquin, ut supra dicebamus, deberent cognosci omnes creaturæ possibilem in particulari; cum non sit major ratio cur una potius debeat cognosci ut possibilis, quàm altera) sed sufficit quòd constet totam collectionem creaturarum in communi esse possibilem, & nullam ex illis reddi posse impossibilem.

84. Objicies secundo: Si daretur aliqua visio beata, quæ nullam creaturam in particulari videret, talis visio esset omnium possibilem minima, nullumque haberet gradum intensioem: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris probatur: Visio beata dicitur, major vel minor, intensior aut remissior, ex hoc quòd plures vel pauciores creaturas possibilem in essentia divina clarè visà cognoscat: Ergo si sit possibilis aliqua, quæ nullam omnino in particulari attingat, erit omnium minima, & absque ullo gradu intensioem.

Respondeo negando sequelam Majoris, intenditur solum penes hoc quòd plures vel pauciores creaturas possibilem in essentia divina cognoscat, sed etiam penes hoc quòd magis vel minus clarè essentiam divinam, ejusque attributa videat: unde si daretur aliqua visio, quæ nullam creaturam possibilem in particulari cognosceret, non esset tamen omnium minima, quia possent dari alie, quæ minus clarè & perfectè divinam essentiam, ejusque attributa cognoscerent.

85. Ad perfectam tamen nostræ assertioem intelligentiam, & plurium argumentorum solutionem, observandum est, quòd licet Deus ut in se est videri possit, nullà visà creaturà possibili in particulari; non potest tamen quidditative cognosci, nisi videatur ratio entis possibilem & creabilis in communi: necessariò enim videri debet ejus omnipotentia, scientia simplicis intelligentiæ, & eminentialis continentia creaturarum, quæ sine ratione entis creabilis & possibilem in communi cognosci nequeunt. Item non potest videri in Deo ratio ideæ & exemplaris, nisi videatur ideatum in communi, & ipsa divina essentia, ut imitabilis & participabilis à creaturis.

ARTICULVS VII.

Quas creaturas de facto beati videant in verbo, & unde diversitas eas videndi proveniat?

§. I.

Prima pars quæsitæ resolvitur.

Dico primo: Beati vident in verbo omnia mysteria nostra fidei.

86. Probatur conclusio primò quia visio beatifica est dos animæ, succedens fidei; sicut comprehensio spei, & fructio charitati; unde ea omnia quæ nobis hic obscurè revelantur per fidem, beatis in patria manifestantur in verbo, juxta illud Prophetæ Psal. 47. *Sicut audivimus, sic vidimus in civitate Domini virtutum.* Cui etiam consonat illud Augustini 20. de civitat. cap. 21. *Quid videmus nisi Deum, & omnia illa quæ nunc non videmus credentes?*

87. Secundo, Propositis rebus fidei, juxta & ratio-

abiliter quilibet fidelis desiderat illas videri: unde cum beatitudo sit perfecta quies, & integra satiatio omnium justorum desideriorum, beati in essentia divina clarè visà, vident omnia mysteria quæ hic in via per fidem crediderunt.

88. Tertio, Cum Theologia nostra sit subalternata scientiæ Dei & beatorum, & scientia subalternata appetat ad sui perfectionem conjungi subalternanti, & in tali conjunctione habere evidentiam suorum principiorum, ut exposuimus art. 2. disputationis præmialis: oportet quòd Theologia nostra habeat in patria evidentiam mysteriorum fidei, quæ sunt principia ex quibus (ut est in nobis viatoribus) suas conclusiones deducit.

89. Advertendum tamen est primò, quòd licet beati videant in verbo omnia mysteria fidei, quantum ad substantiam, non tamen est necesse, quòd illa videant, quantum ad omnes circumstantias temporis & loci, ut constat de resurrectione, & ultimo iudicio, de quo dicitur Marci 13. *De die autem illa nemo scit, neque Angeli Dei in cælo.* Item licet Angeli à principio suæ beatitudinis cognoverint in verbo mysterium Incarnationis, quantum ad substantiam, ut docet S. Thomas 1. p. quæst. 57. art. 5. ad 1. & 2. 2. quæst. 2. art. 7. ad 1. non tamen secundum omnes rationes, aut circumstantias illius, sed processu temporis de illo fuerunt edocti, non quidem intra verbum

90. (cum visio intra verbum invariabilis sit, & non crescat successu temporis, ut infra dicemus) sed extra verbum, per speciales revelationes & illustrationes. Unde S. Dionysius 7. cap. cælestis Hierarchiæ inducit cælestes mentes, quæstionem facientes animæ Christi, de suscepto pro nobis opere, & ipsum Jesum eas docentem ac illuminantem.

Advertendum est etiam, illa mysteria quæ in unico tantum individuo complentur, ut mysterium Incarnationis, maternitas Beatæ Virginis, & similia, visio illo individuo in essentia divina videri; illa verò quæ complentur in pluribus individuis, licet videantur omnia, non tamen videbuntur in vnoquoque individuo. Et sic licet omnes beati videant sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, non tamen vident omnes hostias quas quotidie consecrant sacerdotem. Et quamvis omnes videant mysterium Resurrectionis, non tamen videbunt omnes resurrecturos, saltem omnes damnatos: nam quantum ad beatos, rationale est ut se omnes videant, & diligant, utpote socios, & consortes ejusdem beatitudinis.

91. Dico secundo, Quilibet beatus videt in essentia divina totum universum, prout includit suas partes principales, ut cælum, & elementa, ac omnia genera, omnesque species rerum creaturarum, tam spiritualium, quàm corporalium, cum ipsarum proprietatibus; & tandem omnia singularia, quæ per se pertinent ad ornatum & perfectionem universi, & sunt partes principales illius. Ita docet D. Thomas hic art. 8. ad 4. his verbis: *Naturale desiderium rationalis creature est ad sciendum omnia illa quæ pertinent ad perfectionem intellectus. Et hæc sunt species & genera rerum, & rationes earum, quæ in Deo quilibet videbit videns essentiam divinam.*

Luculentius eandem veritatem declarat, contra Gentes cap. 59. ratione 1. his verbis. *Quia visio divinæ substantiæ est ultimus finis cuiuslibet intellectualis substantiæ; omnis autem res cum pervenerit ad ultimum finem, quiescit appetitus eius naturalis, oportet quòd appetitus naturalis*

*Substantia intellectualis divinam substantiam videns omnino quiescat. Est autem appetitus naturalis intellectus, ut cognoscat omnium rerum genera, & species, & virtutes, & totum universi ordinem; quod demonstrat humanum studium erga singula prædictorum: Quilibet igitur divinam substantiam videntium cognoscit omnia supra dicta. Quibus verbis, & docuit, & probavit nostram conclusionem, quam ibidem ratione tertiâ confirmat, ex eo quod Dominus Moyli petenti divinæ substantiæ visionem, respondit, *Ego ostendam tibi omne bonum.* Et ex illo magni Gregorij 4. dialogorum cap. 8. *Quid est quod nesciant qui scient omnia sciunt,* quod saltem intelligi debet de omnibus quæ pertinent ad hoc universû.*

92. Ex quibus colliges primò, quòd cum ex D. Thoma omnes Angeli distinguantur specie ab invicem, quilibet beatus videt omnes & singulos Angelos, non solum bonos, quos videt etiam titulo societatis beatæ, sed etiam malos & damnatos. Videbit etiam quilibet beatus in cælis omnia sidera, stellas, omniumque corporum cælestium constitutiones & motus: sive distinguantur specie (quod probabilis est) sive solum distinguantur numero, ut aliqui volunt, quia hæc pertinent ad ornatum & integritatem universi, & sunt partes principales illius.

93. Colliges secundò, quòd quia singularia materialia & corruptibilia, non pertinent simpliciter ad perfectionem universi, nec intenduntur per se primò, sed tantum secundariò, & propter conservationem speciei quæ in uno individuo corruptibili conservari non potest, illa omnia non cognoscuntur à beatis in verbo, nisi fortè spectent ad eorum statum. Unde S. Thomas hic art. 8. ad 4. *Cognoscere singularia non est de perfectione intellectus creati, nec ad hoc ejus naturale desiderium tendit.*

Dico tertiò: Beati vident in verbo ea quæ pertinent ad proprium statum: non tamen omnia, sed aliqua cognoscunt extra verbum, per revelationem & illuminationem.

94. Prima pars probatur: Ut enim supra diximus, beatitudo perfectè satiari debet omnem appetitum justum creature rationalis, unde cum beati habeant inclinationem & appetitum ad cognoscenda ea quæ pertinent ad proprium statum, ea debent in verbo cognoscere.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Beatus tripliciter potest considerari: primò ut est elevatus ad ordinem gratiæ, secundò ut est pars universi, tertiò quatenus est talis persona particularis, & quatenus est vel fuit in tali dignitate constitutus; puta Rex, Summus Pontifex, Patriarcha Religionis, paterfamilias &c. Et secundum hanc triplicem considerationem, diversa appetit cognoscere objecta. Primò enim modo petit cognoscere mysteria fidei; ut gratiæ, lumè gloriæ, suâ prædestinationem, mysterium Incarnationis, Eucharistiæ, &c. Secundò modo petit cognoscere species & naturas, ac partes principales hujus universi, ut Angelos, cælos, elementa &c. Tertio modo petit cognoscere ea quæ pertinent ad suum statum: v. g. D. Gregorius, quia fuit Summus Pontifex, appetit cognoscere ea quæ pertinent ad statum præsentem vel futurum Ecclesiæ, S. Dominicus ea quæ pertinent ad statum sui Ordinis, S. Ludovicus ea quæ pertinent ad statum Regni Franciæ: unde cum in beatitudine sit perfecta quies, & integra satietas omnium justorum desideriorum, dicendum est beatos cognoscere

Tom. I.

A in verbo, non solum mysteria fidei, & partes principales hujus universi, sed etiam ea quæ pertinent ad proprium ipsorum statum.

95. Ex quo inferes, quòd Beatissima Virgo multò plura videt in verbo, quàm alij sancti, quantum ad preces & cogitationes hominum: cum enim sit Advocata fidelium, & Mater misericordiæ, debet ut in pluribus videre statum fidelium, ut eis prodesse possit. Videre autem omnia futura contingentia, & omnes actus liberos, & cogitationes cordis, pertinet ad solum Christum, qui cum sit constitutus à Deo iudex omnium hominum, quia filius hominis est, ut dicitur Joan. 5. debet cognoscere omnes homines judicandos, & singulos eorum actus, cum omnibus circumstantiis, ut possit de illis rectum proferre iudicium. Ut docet S. Thomas 3. parte quæst. 10. art. 2. ubi sic discurrit: *Unusquisque intellectus creatus in verbo cognoscit, non quidem omnia simpliciter, sed tantò plura, quantò perfectior videt verbum. Nulli tamen intellectui beato deest, quin cognoscat in verbo omnia quæ ad ipsum spectant. Ad Christum autem & ad ejus dignitatem spectant quodammodo omnia, in quantum ei subiecta sunt omnia. Ipse etiam est omnium iudex constitutus à Deo, quia filius hominis est, ut dicitur Joan. 5. Et ideo anima Christi in verbo cognoscit omnia existentia secundum quodcumque tempus, & etiam hominum cogitatus, quorum est iudex: ita ut quod de eo dicitur Joan. 2. *Ipse sciebat quid esset in homine,* potest intelligi non solum quantum ad scientiam divinam, sed etiam quantum ad scientiam animæ ejus quam habet in verbo.*

96. Dices, Si quilibet beatus in verbo cognosceret ea quæ pertinent ad proprium statum, sequeretur minus beatus, interdum in verbo plura cognoscere, quàm magis beatus; quia potest contingere quòd plures creature ad ejus statum pertineant, v. g. si sit fundator alicujus Religionis: Sed hoc videtur absurdum, cum enim quò plures creature in verbo videntur, eò visio beatifica sit perfectior, repugnat quòd minus beatus plures creaturas in verbo cognoscat, quàm magis beatus.

97. Respondeo primò negando sequelam Majoris, quia in tali casu compensatur visio illa tot in dividorum quæ ab illo fundatore videntur, visione aliorum quæ vel erunt in æquali numero, ut sic æquentur visiones, vel licet forsitan in numero superentur, illa tamen in perfectione excedent.

98. Respondeo secundò, concessa Majori, negando Minorem, ad cujus probationem, dicendum est, dupliciter creaturas posse cognosci in verbo: primò ex vi luminis gloriæ, ut penetrantis divinam essentiam & omnipotentiam, quo pacto cognoscuntur in verbo creature possibiles, ut supra ostendimus: secundò ex vi luminis gloriæ, ut eminenter quodammodo continet lumen propheticum, & habet vim manifestandi per modum revelationis, ea quæ Deus liberè vult manifestare, ut exposuimus art. 3. Cognoscere ergo plures creaturas in verbo primò modò, arguit excessum in beatitudine essentiali, & in clara Dei visione, secus autem cognitio creaturarum in verbo, secundò modò, & ex vi revelationis, quo pacto cognoscuntur à quolibet beato ea quæ pertinent ad proprium statum; imò, ut statim dicemus, probabile est beatos plura ad proprium statum pertinentia, per revelationem extra verbum cognoscere.

99. Probatur ergo secunda pars, contra aliquos qui

Z ij

docent beatos omnia quæ ad eorum statum pertinent in verbo cognoscere. Si beati in verbo viderent omnia quæ pertinent ad eorum statum, ea scirent ab initio beatitudinis, & non per successionem temporum, cum visio beata sit immutabilis, & tota simul, & non crescat per successionem, ut sequenti disputatione dicemus: At constat Angelos, circa ea quæ accidunt regnis, vel provinciis, vel hominibus suæ curæ commissis (quæ utique ad proprium illorum statum pertinent) non semper omnia scire à principio beatitudinis, sed dari locutionem, & illuminationem inter ipsos Angelos, ut docetur in Tractatu de Angelis, & constat ex Danielis 10. ubi Angelus Perfarum, & Angelus Iudæorum, dicuntur inter se altercari, pugnare, & litigare (contrarietate rerum, non voluntatum, ut explicat S. Thomas infra quæst. 113. art. 8.) quia scilicet adhuc illis ignota erat voluntas divina circa liberationem Iudæorum. Ergo beati non vident in verbo omnia quæ pertinent ad illorum statum, sed aliqua extra verbum per revelationem cognoscunt.

100. Confirmatur, & magis illustratur hæc veritas, egregio D. Thomæ testimoniò, desumptò ex 4. sent. dist. 49. quæst. 2. art. 5. ad 12. ubi sic habet: *Nihil prohibet dicere quòd post diem iudicij, quòd gloria hominum & Angelorum erit penitus consummata, omnes beati scient omnia quæ Deus scientiâ visionis novit: ita tamen quòd non omnes omnia videant in essentia divina, sed anima Christi ibi plenè videbit omnia, sicut & nunc videt: alij autem videbunt ibi plura vel pauciora, secundum gradum quòd Deum cognoscunt; & sic anima Christi, de his quæ præ alijs videt in verbo, omnes alias illuminabit. Unde dicitur Apocalypsis 21. quòd claritas Dei illuminat civitatem beatorum, & lucerna eius est agnus. Et similiter Angeli superiores illuminabunt inferiores, non quidem novâ illuminatione, ut scientiâ inferiorum augetur per hoc, sed quòd continuatione illuminationis, sicut si intelligatur quòd sol quiescens illuminat aërem. Quibus verbis clarissimè docet, quòd beati post diem iudicij, multa quæ pertinent ad abundantiorè gloriam, videbunt formaliter in verbo; quædam verò extra verbum, ut pertinentia ad gloriam accidentalem, per illuminationes quæ fiunt à superioribus, præsertim ab anima Christi, vidente in verbo omnia quæ Deus cognoscit in seipso per scientiâ visionis. Unde Caietanus 2. 2. quæst. 83. art. 4. dicit aliquid posse cognosci per visionem beatam dupliciter. Primò formaliter, & hoc modo cognoscitur à beatis quidquid vident initio suæ beatitudinis. Secundò causaliter, quatenus ex scientiâ beata, tanquam proprietas resultat scientiâ inferior, quæ infusa dicitur, per quam cognoscunt successivè quidquid per illuminationè excipiunt. Altero ergo ex his duobus modis cognoscunt beati in patria quæ pertinent ad proprium statum, ac proinde omnes preces ac orationes ad ipsos fusas, vel fundendas. Unde quando D. Thomas dicit 3. p. quæst. 10. art. 2. quòd nulli beato deest, quin cognoscat in verbo omnia quæ ad ipsum spectant, intelligi debet, beatum ea in verbo cognoscere, vel formaliter, vel causaliter. Vel etiam dici potest, illum loqui de his quæ spectant ad statum beati directè & per se, qualia sunt ea quæ in ipso beatitudinis statu ipse agere debet (hæc enim probabile est, beatos in verbo videre) non autem de his quæ per accidens tantùm & indirectè ad ejus statum pertinent, qualia sunt ea*

A quæ apud nos aguntur, & orationes quæ ad eos fiunt, aut personæ quæ illorum patrocinio & custodia committuntur; nam illa omnia non videri à beatis in verbo, sed extra verbum, per speciales revelationes, multò probabilius est; ut sic detur locus in multis consultationi divinæ sapientiæ, & illuminationi superiorum Angelorum ad inferiores.

§. II.

Altera difficultas resolvitur, & declaratur, quoniam sint cause, à quibus provenit diversitas videndi creaturas in verbo.

B Dico quartò: Causa cur plures vel pauciores creaturæ possibiles, à beatis in verbo videantur, sumitur ex majori vel minori intensiōe luminis gloriæ: ratio verò cur hæc creaturæ possibiles à beatis in particulari potius quàm aliæ cognoscantur, petitur ex ipsa natura creaturarum; quia quædam sunt de se latentiore, quædam manifestiores; & ita quædam majori luminis proportionatæ sunt, quædam minori.

Prima pars conclusionis sequitur ex principijs supra statutis: Cum enim creaturæ possibiles, in essentia divina tanquam in causa, & medio prius cognito videantur; ratio videndi plures vel pauciores creaturas possibiles, est major vel minor penetratio divinæ essentia, primario cognita: Sed major vel minor divinæ essentia penetratio, oritur ex majori vel minori intensiōe luminis gloriæ: Ergo causa cur plures vel pauciores creaturæ possibiles à beatis in verbo videantur, sumitur ex majori vel minori intensiōe luminis gloriæ.

Secunda pars docetur à D. Thoma quæst. 8. de verit. art. 4. ad 12. ubi loquens de cognitione creaturarum possibilium in verbo, dicit: *Quædam sunt latentiore, quædam manifestiores; & ideo ex visione divina essentia quædam cognoscuntur, quædam non.* Ratio etiam id suadet. Ita enim se habet causa ad manifestandos effectus, sicut principium ad inferendas conclusiones; unde sicut ex principijs demonstrationis, statim aliqua conclusiones eliciuntur; quædam verò non nisi per multa media, quia sunt ab illis magis remotæ: ita etiam quidam sunt effectus in divina essentia manifestiores, qui eâ visâ, statim cognoscuntur à lumine gloriæ, quamvis remissò; alij verò latentiore, qui ut videantur indigent lumine gloriæ magis intenso, & divinam naturam intimius penetrante.

Qui verò effectus manifestiores, & qui latentiore sunt, variè ab Authoribus explicatur. Aliqui existimant creaturas esse latentiore, vel manifestiores, ob majorem vel minorem perfectionem & entitatem. Alij, ob majorem vel minorem convenientiam & similitudinem cum Deo. Alij sentiunt, illos esse effectus manifestiores, qui majorem habent proportionem cum intellectu, & modo intelligendi beatorum; latentiore autem, qui magis ab hac proportione recedunt. Alij denique dicunt, illam creaturam debere dii latentiorem in Deo, & requirere perfectius lumen ut videatur, quæ cognoscitur non solum quoad an est, & quasi superficialiter, sed etiam quoad quid est, & penetrando omnes rationes intelligibiles, secundum quas subest divina providentia.

Dico quintò: Causa proximæ, & intrinsecæ, à quibus provenit diversitas videndi has creaturas existentes vel futuras in verbo, potius quàm alias, sunt lumen gloriæ, & divina essentia, in